

§ 10 godkendelse af hestehold

Smøl 5, 6310 Broager

*Meddelt:
07. september 2011
Sønderborg Kommune
Landbrugsafdelingen*

Kort beskrivelse af det ansøgte projekt

Sønderborg Kommune meddeler tilladelse til ændring ved opførelse af ny stald på ejendommen Smøl 5, 6310 Broager i henhold til § 10 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Tilladelsen er udarbejdet på grundlag af virksomhedens ansøgning modtaget den 3. januar 2011 samt supplerende oplysninger modtaget fra maj 2011 til august 2011.

Der er ansøgt om tilladelse til at opføre en stald med langeplads på Smøl 5, Broager. Det tilladte dyrehold på ejendommen forbliver uændret: 15 heste fra 300-500 kg og 35 heste fra 500-700 kg svarende til 20,4 dyreenheder.

Ejendommen har 17. august 2004 fået en lokaliseringsgodkendelse fra daværende Broager Kommune. Lokaliseringsgodkendelsens vilkår er stadig gældende og er indsat i vilkårsafsnittet i denne godkendelse.

Ejendommen er placeret i passende afstand fra naboer, fælles vandindvindingsanlæg, enkelt vandindvindingsanlæg, vandløb og offentlig vej. Der er i forbindelse med denne tilladelse til at opføre en ny stald givet dispensation i henhold til § 8 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug for afstandskrav til skel og vandløb. I forbindelse med dispensationerne er naboerne på Smøl 9, 6310 Broager blevet hørt ligesom Sønderborg Kommunes Naturafdeling og BYG er blevet hørt.

Der er i forbindelse med udarbejdelsen af tilladelse gennemført en nabohøring af:

Nejs Bjerg 19
Sct Pauli 25
Smøl 1
Smøl 13
Smøl 14
Smøl 16
Smøl 18 01
Smøl 18 st th
Smøl 18 st tv
Smøl 20
Smøl 22
Smøl 24
Smøl 5
Smøl 7
Smøl 9

Desuden er ejere af udbringningsarealer/græsningsarealer blevet hørt.

Høringen gav ingen kommentarer. Et udkast til tilladelsen har været i høring hos ejer/ansøger Henrik Sibbesen.

Afgørelsen er offentliggjort i Sønderborg Ugeavis og på www.sonderborgkommune.dk den 7. september 2011.

Tilladelsen er udarbejdet af:

Sønderborg Kommune, Landbrugsafdelingen, Teknik og Miljø, Rådhusstorvet 10, 6400 Sønderborg

Sagsbehandler anlæg: Helle Dueholm Pedersen
Sagsbehandler arealer: Helle Dueholm Pedersen
Sag nr.: 11/115
KS: RSLA/EHHA

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	ANSØGER OG EJERFORHOLD	5
2.	BESKRIVELSE OG VURDERING AF DET ANSØGTE PROJEKT.....	5
2.1.	Landbrugets dyrehold.....	5
2.2.	Husdyrgødningsproduktion.....	5
2.3.	Anlægget.....	6
2.4.	Dispensation.....	8
2.5.	Bedste tilgængelige teknik (BAT)	9
2.6.	Ammoniakkpåvirkning fra anlægget	10
3.	AREALER.....	12
3.1.	Lokalisering og planmæssige forhold	12
3.2.	Harmonikkrav	13
3.3.	Søer og vandløb	13
3.4.	Påvirkning af fjord og hav	13
3.5.	Nitrat til grundvand	13
3.6.	Beskyttet Natur	14
3.7.	Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav – bilag IV arter	14
3.8.	Natura 2000.....	15
3.9.	Kultur og fortidsminder	18
4.	MILJØTEKNISK BESKRIVELSE	18
4.1.	Indretning og drift m.v.....	18
4.2.	Støj.....	19
4.3.	Lugt.....	20
4.4.	Støv	20
4.5.	Lys.....	21
4.6.	Spildevand.....	21
4.7.	Flue- og rottebekæmpelse	22
4.8.	Affald	22
5.	GENERELLE REGLER.....	22
6.	HØRING.....	22
7.	KONKLUSION.....	23
8.	KLAGEVEJLEDNING	23
9.	VILKÅR FOR ETABLERING OG DRIFT	25
1	Dyreholdet.....	25
2	Drift og indretning	25
3	Placering og bygningsmæssige forhold.....	25
4	Støj.....	26
5	Lugt, luft, støv og lys	26
6	Arealer	27
7	Uheld og risici.....	27
8	Ikrafttrædelse og tidsfrister	27

1. KORT OVER ANLÆGGET (ikke målfast pga. scanning)
2. KORT OVER PLANMÆSSIGE FORHOLD
3. KORT OVER BESKYTTET NATUR
4. KORT OVER OVERFLADEVAND
5. KORT OVER GRUNDEVAND
6. KORT OVER NATURA 2000
7. KORT OVER NATURGRUPPENS REGISTERINGER
8. BEREGNING GENEAFSTAND FOR LUGT
9. LOVGRUNDLAG

1. Ansøger og ejerforhold

Landbrugets navn: Stald Shaddock
CVR-nr.: 15313641
P-nr.: 1000901530
Adresse: Smøl 5, 6310 Broager
Kommune: Sønderborg
Matr.nr.: 1 med flere Smøl, Broager
Ansøgerens navn: Henrik Sibbesen
Adresse: Smøl 5, 6310 Broager
Kontaktperson: Henrik Sibbesen
Ejer af ejendommen: Henrik Sibbesen

2. Beskrivelse og vurdering af det ansøgte projekt

2.1. Landbrugets dyrehold

På ejendommen er der tilladelse til et dyrehold på 50 heste svarende til 20,4 DE. Se tabel 1. I forbindelse med tilladelsen søges der ikke om at udvide eller ændre dyreholdet på ejendommen.

Tabel 1: Dyreholdets størrelse

Art og vægtklasse/alder	Før udvidelse		Efter udvidelse	
	antal	DE	antal	DE
Heste 300-500 kg	15	5,2	15	5,2
Heste 500-700 kg	35	15,2	35	15,2
I alt		20,4		20,4

Miljømyndighedens vurdering

Der stilles vilkår om, at der skal føres en driftsjournal over dyreholdet. Driftsjournalen skal indeholde oplysninger og dokumentation for nye heste, der opstaldes på ejendommen og heste som ikke længere opstaldes på ejendommen. Der skal for hestene angives hvilken vægtkategori de er omfattet af. Journalen skal også indeholde oplysninger om antal dyr bortskaffet til destruktions.

Driftsjournalen skal fremvises til miljømyndigheden på forlangende og dokumentationen skal gemmes i minimum 5 år. Sønderborg Kommune kan ved tvivl om hestens vægt forlange den vejet eller målt med vægtmålebånd.

2.2. Husdyrgødningsproduktion

Der er indsendt en kapacitetserklæring i forbindelse med ansøgningen. Erklæringen opgør gødningsmængden (inklusive rengøringsvand, drikkevandsspild og regnvand) til i alt 233 tons pr. år. Se tabel 2. Opbevaringskapaciteten fremgår ligeledes af tabel 2. Overfladevand fra møddingspladsen opsamles i ajlebeholderen. Møddingpladsen med containere er overdækket med tag. Der etableres i forbindelse med den nye stald en ny ajlebeholder på 8 m³. Beholderen bruges til vaskevand fra hestevaskelpladsen i midten af den nye stald. Ajlebeholderen placeres mere end 20 meter fra dræn/vandløb/faskine. Ajlebeholderen er ikke indkøbt endnu og Sønderborg Kommune gør opmærksom på, at ajlebeholdere skal overholde § 15 i Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. Det betyder, at beholderen skal være udført af bestandige og for fugtighed vanskeligt gennemtrængelige materialer. Beholderne skal dimensioneres i forhold til kapaciteten, således at de kan modstå påvirkning, herunder fra omrøring, overdækning og tømning.

Gødningen opbevares på ejendommen i 2 containere. Containerne står på en fast plads på 7 gange 7 meter med afløb til ajlebeholder. Ansøger oplyser, at der normalt ikke er afløb fra gødningen, da der anvendes meget halm.

Pladsen anvendes desuden til hestevask. Containerne afhentes af Simon Moos hver 10. – 20. dag efter behov. Ajlebeholderen er 30m³. Der afledes vand fra den udendørs hestevaskeplads på ca. 7 x 7 meter til beholderen. Der falder ca. 0,7 m³ regnvand pr. m² på hestevaskepladsen, hvilket svarer til 34,3 m³ årligt. Derudover bruges der i sommerhalvåret i gennemsnit 4 m³ vand månedligt på hestevask. Begge ajlebeholdere tømmes når de er fulde ca. 3 gange årligt. Indholdet udsprede på græsarealerne.

Tabel 2: Gødningstyper og –mængder samt opbevaringskapacitet

	Før udvidelsen m ³ /år		Efter udvidelsen m ³ /år	
	Mængde	Kapacitet	Mængde	Kapacitet
Fast gødning	233	2 containere a 30 tons	233	2 containere a 30 tons
Total	233		233	

Fra boksene i den nye stald bliver der afløb til ajlebeholder. Boksene i de eksisterende stalde har fast gulv uden afløb.

Miljømyndighedens vurdering

Gødningen afhentes efter behov, og der er derfor ikke behov for at have en større møddingplads. Sønderborg Kommune vurderer, at der frembringes ca. 19 m³ dybstrøelse om måneden. Containerne kan indeholde 30 m³ hver og der er derfor rigelig kapacitet. I henhold til Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v § 6 stk 5 .kan kravet til opbevaringskapacitet opfyldes ved, at der foreligger skriftlige aftaler om levering af husdyrgødning til opbevaring på anden ejendom eller levering til fælles biogasanlæg, gødningsbehandlingsanlæg eller gødningsopbevaringsanlæg. Sådanne opbevaringsaftaler skal have en varighed af mindst 5 år. Der indgås en sådan aftale med Simon Moos. Aftalen skal være Sønderborg Kommune i hænde seneste den 3. oktober 2011. Det vurderes derfor, at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet på ejendommen.

Den store ajlebeholder på 30 m³ tilledes årligt ca. 34 m³ regnvand. Derudover bruges ca. 24 m³ vand årligt til hestevask. Sønderborg Kommune vurderer, at der ved 3 årlige tømninger er rigelig opbevaringskapacitet til vaskevand og møddingsaft i ajlebeholderne.

2.3. Anlægget

Anlægget er i det følgende defineret som både dyrehold, driftsbygninger og opbevaringsanlæg. Anlæggets beliggenhed fremgår af bilag 1. På bilag 1 er endvidere angivet placering af nye bygninger efter opførelsen af den nye stald.

Anlægget er placeret så afstandskravene til bl.a. nabobeboelse, vandløb, søer, vej, og byzone, vandforsyningsanlæg, levnedsmiddelvirksomhed (jf. Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug § 6-8) overholdes, se tabel 3 og 4. Der meddeles dispensation fra afstand til dræn og naboskel. Se afsnit 2.4.

Der ansøges om tilladelse til at opføre en ny bygning på 48 x 17 meter med en benhøjde på 3,5 meter og 20 grader taghældning. Højden på bygningen bliver 6,6 meter. Bygningen skal benyttes til opstaldning af heste, da den nye hestelov kræver mere plads. Til gengæld lukkes bokse i de eksisterende stalde. Se tabel 8. De bokse, der nedlægges skal i fremtiden bruge som sadelrum.

Foder opbevares i silo samt på loftet over den gamle stald.

Ifølge Kommuneplan for Broager Kommune 2005-2017 samt udkast til kommuneplan for Sønderborg Kommune 2009 ligger anlægget i landzone.

Tabel 3: Aktuelle afstande samt afstandskrav målt fra eksisterende stalde og den nye stald samt afstandskrav ifølge § 8 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Afstand fra anlæg til:	Afstandskrav	Fra eksisterende stalde	Fra ny stald
Ikke almene vandforsyningsanlæg	25 m	Over 100 meter	Over 100 meter
Vandforsyningsanlæg	50 m	1 km	1 km
Vandløb, (herunder dræn) og søer	15 m	20 m til dræn	5 m til dræn
Offentlig og privat vej (>der ikke er ejet af ansøger)	15 m	0 m	75 m
Levnedsmiddelvirksomhed	25 m	Mere end 25 m	Mere end 25 m
Naboskel	30 m	1,7 m	1,2 m
Beboelse på samme ejendom	15 m	1 m	50 m

Den nye stald ligger udenfor områder med drikkevandsinteresser og udenfor nitratfølsomme indvindingsområder.

En del af de eksisterende stalde ligger i områder med særlige drikkevandsinteresser og nitratfølsomme indvindingsområder. Se bilag 5.

Ifølge Spildevandsplan 2009-2016 for Sønderborg Kommune er området spildevandskloakeret.

Broager vandværk leverer drikkevand til ejendommen.

Tabel 4: Afstandskrav og aktuelle afstande fra den nye stald ifølge § 6 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Afstand fra ny stald til:	Afstandskrav	Aktuel afstand
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidige byzoner og sommerhusområder	50 meter	Ca. 580 meter
Områder i landzone, der ved lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv, rekreative formål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner eller lignende.	50 meter	Ca. 900 meter
Nabobeboelse	50 meter	Ca. 55 meter

Miljømyndighedens vurdering.

Påvirkninger fra anlægget er vurderet på baggrund af det indsendte ansøgningsmateriale, Regionplan 2005-2015, Udkast til Kommuneplan 2009 samt kortmateriale fra Sønderborg Kommune.

Afstande til vandforsyning, vandløb, søer, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse og veje er overholdt. Der meddeles i næste afsnit dispensation for afstandskrav til skel og dræn.

Den nye stald overholder afstandskravene i Husdyrgodkendelseslovens § 6. Husdyrbruget er beliggende udenfor fredede områder og Natura 2000.

Der stilles vilkår til, at den nye stald skal opføres og placeres i overensstemmelse med tegningerne i denne tilladelse. Den nye stald skal udføres i materialer, så den ligner ridehallen. Materialerne må ikke være reflekterende.

2.4. Dispensation

Skel

Afstanden fra den nye stald til nærmeste naboskel bliver cirka 9 meter. Der søges derfor om dispensation fra afstandskrav til naboskel (matr. 38 Smøl, Broager) til opførelse af nye hestestald. Årsagen til, at den nye hestestald ønskes placeret 9 m fra naboskel er, at ansøger ønsker at opnå en arkitektonisk helhed mellem de eksisterende og de nye bygninger. Afstandskravet i Husdyrgodkendelseslovens § 8 er på 30 meter.

Desuden vil logistikken på ejendomme blive optimal da skridtmaskine, stald og ridehal på denne måde ligger optimalt i forhold til hinanden. Placeringen betyder også, at overfladevand fra taget af den nye stald kan kobles på det eksisterende anlæg som udvides med endnu en tank til overfladevand.

Dræn

Under vejen mellem ridehallen og den nye stald er nedgravet en række faskiner. Afstanden fra den nye stald og til ridehallen bliver cirka 6,3 meter. Afstandskravet i Husdyrgodkendelseslovens § 8 er på 20 meter. Ansøger bemærker i sin ansøgning at alle boksene i den nye stald er med fast bund og den nye indendørs vaskeplads på 3 x 3 meter har afløb til den nye ajlebeholder, som ligger mere end 20 meter fra faskiner og dræn.

Miljømyndighedens vurdering

Skel

Sønderborg Kommune har hørt ejerne af matrikel 38 Smøl, Broager. Nabohøringen gav ingen bemærkninger. Afstanden fra den nye stald og til bygningssmassen på Smøl 9 bliver cirka 55 meter.

Placeringen af stalden har også været i høring hos Sønderborg Kommunes BYG samt Brand og Redning. De vurderer at placeringen af bygningen med det nye skel er hensigtsmæssig i forhold til det nye skel.

Sønderborg Kommune vurderer, at den ønskede placering af den nye stald er den mest hensigtsmæssige i forhold til driften af ejendommen og at bygningerne vil komme til at fremstå som en helhed med den valgte placering og de valgte materialer. Desuden vil stalden komme til at ligge i tilknytning til de eksisterende bygninger på ejendommen. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at der ikke vil opstå væsentlige gener for naboer med den valgte placering.

På den baggrund vurderer Sønderborg Kommune, at der kan gives dispensation til placering af staldbygning til heste som ønsket minimum 9 m fra den nye naboskel mod matr. nr. 38 Smøl, Broager. Dispensationen meddeles med hjemmel i Husdyrgodkendelseslovens § 9 stk. 3.

Dræn

Hestestalden udføres med fast bund. Der bliver et afløb ca. midt i stalden til den nye ajlebeholder, som etableres mere end 20 meter fra dræn. Sønderborg Kommune vurderer, at da stalden udføres med fast gulv i boksene er det meget nemt at se eventuelle revner og udbedre dem rettidigt. Det vurderes således ikke, at etableringen af stalden indenfor 15 meter til dræn vil udgøre en risiko for forurening af drænvandet med næringsstoffer. Sønderborg Kommune giver derfor dispensation til placering af stalden 3 meter fra faskinen i vejen mellem stalden og ridehallen. Dispensationen meddeles med hjemmel i Husdyrgodkendelseslovens § 9 stk. 3.

Gødningen køres ved udmugning ud af staldens sydlige ende, og der er således ikke risiko for spild af gødning på det stykke af vejen, hvor faskinerne ligger.

2.5. Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Et af hovedformålene Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er at fremme anvendelsen af renere teknologi og sikre brug af den bedste tilgængelige teknik i husdyrbrug. Princippet om brugen af bedste tilgængelige teknik (BAT) indebærer, at der inden for en given sektor skal anvendes den miljømæssigt set mest effektive og avancerede teknologi i produktionen

BAT for staldindretning

Alle stalde har naturlig ventilation og også den nye stald indrettes med naturlig ventilation. Der er dybstrøelse med hyppig udmugning i alle stalde.

BAT for energi- og vandforsyning

De eksisterende stalde og den nye stald har naturlig ventilation. Med naturlig ventilation er der sikret et stort luftskifte, hvilket betyder, at staldgulvene er forholdsvis tørre. Dette medfører en lavere koncentration af ammoniak og lugt.

Endvidere bruges solen som lyskilde i videst muligt omfang. Dette sker ved at have ovenlysplader i taget og lyse farver i stalden.

For at spare på energien anvendes lavenergibelysning med lysstofrør. Om dagen er der ingen lys i stalden, men lyset tændes automatisk, når det bliver mørkt udenfor.

Der er indstillet vandkopper, der begrænser vandspildet i alle bokse. Vask af heste sker med slange på vaskeplads. Vask af bokse sker med højtryksrensere.

Tagvand opsamles fra ridehallen og skridtmaskinen og bruges til vanding af ridehal, dressurbane og springbane.

BAT for udbringning af husdyrgødning

Gødning fra stalderne transporteres til Agerskov, hvor den anvendes til muldjordsproduktion. Der afsættes gødning fra hestene på græsningsarealerne. Svinegylle udbringes på græsningsarealerne ved nedfældning. Se afsnit 3.

BAT for opbevaring af husdyrgødning

Gødning opbevares i container med fast bund i henhold til Landbrugets Byggeblad om "container til opsamling af fast gødning fra heste, mink m.v."

Miljømyndighedens vurdering

På nuværende tidspunkt foreligger der intet BAT-byggeblad for indretning af hestestalde. Det er Sønderborg Kommunes vurdering, at der på nuværende tidspunkt ikke findes andre gulvsystemer end dybstrøelse til heste. Derfor vurderes stalderne at leve op til BAT. Naturlig ventilation er BAT. Alle stalde vurderes derfor at leve op til BAT for ventilation.

Gødning opbevares og udbringes i henhold til de gældende regler. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at opbevaringen og udbringningen lever op til BAT.

En tilladelse skal principielt ikke leve op til BAT for energi- og vandforbrug. Sønderborg Kommune vurderer dog at: vask af bokse med højtryksrensere, drikkekopper og genbrug af regnvand til vanding af ridehal m.v. er BAT for vandforbrug.

Det vurderes, at der på nuværende tidspunkt ikke er baggrund for at stille vilkår til yderligere indførelse af bedst tilgængelige teknologi.

2.6. Ammoniakpåvirkning fra anlægget

Sønderborg Kommune har i forbindelse med sagsbehandlingen af tilladelsen til Smøl 5 beregnet påvirkningen af ammoniak fra den ansøgte produktion. Beregningen er foretaget i www.husdyrgodkendelse.dk.

Beregningen viser at den samlede emission fra anlægget bliver 318 kg N/ha/år. Der er ingen merbelastning, da dyreholdet er uændret.

Beregningen er baseret på husdyrholdet og inkluderer ikke gødningsopbevaring.

Beskyttet natur

Naturtyper omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 er beskyttede mod tilstandsændringer. En merbelastning af beskyttede naturtyper med næringsstoffer kan have en negativ effekt på naturtypen, som kan give tilstandsændringer.

Beskyttede naturarealer fremgår af kommunens vejledende registrering. Ved gennemgangen af 300 m zonen er der nyregistreret to overdrev.

Tabel 5: Totaloversigt over identificerede naturarealer i 300 meter screeningszonen. De enkelte id. nr. kan genfindes på bilag 7.

Id.	UTM	UTM		nbl.	hgl.	hgl.	Rødliste	Samlet belastning N. dep.	Merbelastning N. dep.	Habitatdir. Bilag IV	Habitatdir. Bilag IV
Nr.	X	Y	naturtype	§ 3	§ 7	300 m	Fredninger	beregning	beregninger	Potentielle Bilag IV arter	Krav om artsundersøgelser / brømmer
2077	543135	6083633	Overdrev	X				-	-	X	
2078	543222	6083574	Overdrev	X				-	-	X	
2080	543512	608395	Stævningskov								

Overdrevet ved punkt 2077 er området omkring Smølvold. Der er tale om et tørt overdrev domineret af græsser med en del positivarter: Græsbladet fladstjerne, Håret høgeurt, Liden klokke og Almindelig kællingetand. Der var ved besigtigelsen sket høslet på området kort tid forinden.

Overdrevet ved punkt 2078 er et ret stejlt og tørt overdrev domineret af græsser. Overdrevet afgræsses, formodentlig af heste. Vegetationen var lav og der var blandt andet forekomst af Håret høgeurt (positivart).

Det nærmeste registrerede areal beskyttet i henhold til § 7 i Husdyrgodkendelsesloven er et overdrev ved Lille Dynt der ligger ca. 2050 m sydøst for ejendommen.

Natura 2000

Det nærmeste terrestriske Natura 2000 områder til det ansøgte projekt på er Habitatområde H 83 Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov som ligger ca. 5,8 km mod sydvest.

Udpegningsgrundlaget for Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov (H83) er:

- Stor vandsalamander
- Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger
- Næringsrige Søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
- Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse

- Hængesæk og andre kærsumfund dannet i flydende vand
- Kilder og væld med kalkholdigt vand
- Rigkær
- Bøgeskove på morbund med kristtorn
- Bøgeskove på muldbund
- Egeskove og blandskov på mere eller mindre rig muldjord
- Skovbevoksede tørvemoser
- Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

Baggrundsdepositionen i området ligger i området omkring ejendommen på 16,3 kg/ha/år.

Der er ved gennemgangen af arealerne fundet en enkelt skov syd for ejendommen der kan karakteriseres som stævningsskov (tabel 5). Der blev ikke fundet orkideer eller andre fredede eller beskyttede arter i skoven ved besigtigelsen. Skoven bestod af stævnet hassel med indslag af rødgran.

Bilag IV arter

Af faglig rapport fra DMU nr. 637 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 X 10 km fordelt over hele landet.

Af listen og ud fra kommunens egne registreringer fremgår at følgende arter registreret i nærområdet til Smøl 5:

- Vandflagermus (*Myotis daubentonii*)
- Brunflagermus (*Nyctalus noctula*)
- Langøret flagermus (*Plecotus auritus*)
- Sydflagermus (*Eptesicus serotinus*)
- Troldflagermus (*Pipistrellus nathusii*)
- Pipistrellflagermus (*Pipistrellus Pipistrellus*)
- Dværgflagermus (*Pipistrellus pygmaeus*)
- Markfirben (*Lacerta agilis*)
- Stor vandsalamander (*Triturus cristatus*)
- Løvfør (*Hyla arborea*)
- Spidssnudet frø (*Rana arvalis*)

Der er tidligere registreret Løvfør omtrent ved et vandhul omtrent 500 m syd for ejendommen.

De to nyregistrerede overdrev er potentielle levesteder for Markfirben. Det østligste overdrev bruges til afgræsning, for en anden ejendom.

Det ansøgte projekt er ikke af en sådan art at der vil ændres på mulige levesteder for flagermus (f.eks. nedrivning af gamle bygninger eller fældning af træer).

Rødlistede dyr og planter

"Rødliste 2009" er en fortegnelse over forsvundne, truede, sårbare og sjældne plante- og dyrearter i Danmark. Formålet med listen er dels at danne grundlag for arbejdet med at opretholde naturens mangfoldighed i Danmark og dels opfylde internationale forpligtelser i forhold til Biodiversitetskonventionen.

Ål er optaget på rødlisten i 2009 som kritisk truet (CR) og arten findes formodentlig i de vandløb der modtager vand fra ejendommen. Projektet forventes ikke at påvirke arten i negativ retning.

Pirol er angivet som kritisk truet (CR) og lever i skovområder i Syddanmark. Levevilkårene påvirkes næppe af nærværende projekt.

Kirkeugle er moderat truet (EN) og lever ofte i lader og staldbygninger. Der er ikke kendskab til om arten er forekommende i området.

Miljømyndighedens vurdering

Ammoniakbelastningen er på 318 kg/ha/år og er uændret i forhold til før-situationen. De beskyttede arealer omkring ejendommen vurderes ikke at blive væsentligt påvirket af husdyrholdet, da ammoniakbelastningen er meget lav.

Sønderborg Kommune vurderer derfor, at tilladelsen ikke vil medføre væsentlig påvirkning af beskyttet natur.

Der er i området omkring ejendommen flere dyr, som enten er omfattet af rødlisten eller er beskyttet i henhold til Habitatdirektivets bilag IV. Sønderborg Kommune vurderer, at opførslen af den nye stald ikke vil påvirke dyr omfattet af rødlisten eller bilag IV. Dette begrundes med, at stalden opføres hvor der tidligere var ridehal og at der ikke rives gamle bygninger ned, som kan være levested for ugler eller flagermus. Ammoniakupvirkningen fra stalden er uændret og det nuværende niveau vurderes ikke at påvirke bilag IV- eller rødliste arter.

Med henvisning til stor afstand og eksponentielt aftagende ammoniak deposition – fortynding med afstanden fra kilden - er det ikke fundet relevant at beregne bidrag til luftbåren N-belastning i de førnævnte § 7 og Natura 2000 områder. Bedriftens påviselige andel af den luftbåren N-belastning af terrestriske naturtyper i § 7 og Natura 2000 områderne vil være marginal og etableringen af den nye stald medfører ikke nogen øget N-deposition.

3. Arealer

Påvirkninger fra udbringningsarealerne er vurderet på baggrund af den indsendte ansøgningsmateriale, beregninger foretaget via www.husdyrgodkendelse.dk og kort fra Danmarks ArealInfo (DAI), Regionplan 2005-16, udkast til kommuneplan 2009 samt kortmateriale fra Sønderborg Kommune.

Udbringningsarealerne til Smøl 5 består af eget areal og forpagtet areal. Udbringningsarealerne fremgår af bilag 2-5.

Al gødning fra staldene aftages af Simon Moos. Arealerne afgræsses med et dyretryk på 0,6 DE/ha og der tilføres svinegylle fra Bo Hansen, Kasmosevej 4, Sønderborg op til 1,4 DE/ha. Arealerne ved Vemmingbund tilføres kunstgødning og ikke husdyrgødning, andet end det som afsættes ved afgræsning.

Bedriftens samlede arealer er 23,59 ha. Heraf anvendes 16,67 ha til afgræsning og 2 ha til dyrkning af vårbyg.

Udskiftning af bedriftens udbringningsarealer og græsningsarealer skal anmeldes til kommunen før planårets begyndelse d. 1. august, jævnfør Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug § 15.

Ajle fra ajlebeholderne udsprede på græsarealerne.

3.1. Lokalisering og planmæssige forhold

De planmæssige forhold fremgår af bilag 2.

Ejendommen og arealerne ligger ved ejendommen i Smøl samt ved Vemmingbund..

Zonestatus: Alle udsprede arealerne er beliggende i landzone. Areal 8 ligger inden for en afstand af 200 meter til byzone eller lokalplanlagte områder udlagt til boligformål.

Lokalplan: Ingen af udspretningsarealerne ligger i lokalplanlagte områder.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune stiller ingen vilkår til arealerne som vedrører planmæssige forhold. Det vurderes, at de generelle regler er tilstrækkelige.

3.2. Harmonikrav

Harmonikravet ved en husdyrproduktion på 20,4 DE er på 14,6 ha. Langt hovedparten af gødningen fra ejendommen køres væk og bruges til muldproduktion. Harmonikravet er derfor opfyldt.

Miljømyndighedens vurdering

Da husdyrbrugets samlede udbringningsareal på 23,59 ha er større end det mindst tilladte areal på 14,6 ha jf. Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. vurderer Sønderborg Kommune, at harmonikravet er overholdt.

3.3. Søer og vandløb

Ingen af arealerne ligger i oplandet til målsatte søer. Areal 6-0 og 8-0 ligger lige ned til beskyttede vandløb. Arealerne er hegnede. Terrænhældningen ned mod vandløbene fra arealerne er mindre end 6 grader.

Ingen af arealerne ligger i fosforklasse. Se bilag 6.

Miljømyndighedens vurdering

Der er ingen udspretningsarealerne med en hældning over 6 grader ned mod vandløb og Sønderborg Kommune vurderer derfor, at der ikke er risiko for overfladeafstrømning fra arealerne.

Da ingen af arealerne ligger i fosforklasse eller i oplandet til målsatte søer stilles der ikke vilkår til dette.

3.4. Påvirkning af fjord og hav

Kvælstof

Den østlige del af areal 3-2 afvander til Nybøl Nor. Resten af arealerne afvander til Flensborg Fjord. Nybøl Nor og Flensborg Fjord er en del af habitatområdet Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173). Beskrivelsen og vurderingen fremgår derfor af afsnittet om Natura 2000.

Fosfor

Ingen af husdyrbrugets arealer er beliggende i oplandet til et Natura 2000 område, som i Miljøstyrelsens kortværk er udpeget som overbelastet med fosfor. Se bilag 6.

Miljømyndighedens vurdering

Vurderingen af påvirkningen af kvælstof fremgår af afsnittet om Natura 2000.

Sønderborg Kommune vurderer, at der ikke skal stilles vilkår til fosfor på arealerne, da arealerne ikke ligger i oplandet til Natura 2000 områder, der er overbelastet med fosfor.

3.5. Nitrat til grundvand

Alle arealerne er beliggende i områder med drikkevandsinteresser. Ingen af arealerne er beliggende i nitratfølsomme indvindingsoplande. Cirka 2000 m² er beliggende i den yderste del af oplandet til Sønderborg Kommunale vandværk. Afstanden til boringen er 3,2 km. Se bilag 5.

Boringen på gårdspladsen ved Smøl 5 er sløjfet i 1985 og vil blive sløjfet i JUPITER databasen snarest. Den fremgår på nuværende tidspunkt stadig af kortet.

Miljømyndighedens vurdering

Ingen af arealerne er beliggende i nitratfølsomme indvindingsområder og afstanden til boringen på Sønderborg Kommune vandværk er mere end 3,2 km.

Sønderborg Kommune vurderer derfor, at brug af arealerne til græsning og udbringning af husdyrgødning ikke vil påvirke grundvandet. Der stilles derfor ikke vilkår.

3.6. Beskyttet Natur

Beskyttet natur kan ses på bilag 3. Terrænhældninger kan ses på bilag 4.

Naturtyper omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 er beskyttet mod tilstandsændringer. En merbelastning af beskyttede naturtyper med næringsstoffer kan have en negativ effekt på naturtype, som kan medføre tilstandsændringer.

Sønderborg Kommunes Naturafdeling har gennemgået arealerne indenfor en radius af 300 meter omkring ejendommen. Dette er gjort for at få overblik over ikke-registreret § 3 natur og tilstanden på eksisterende § 3 arealer. Driften af udbringningsarealer fortsætter som hidtil med udbringning af husdyrgødning op til 1,4 DE/ha på arealerne omkring ejendommen og udbringning af kunstgødning hver 2.-4. år på arealerne ved Vemmingbund.

Arealerne 2-0, 3-1, 6-0 og 8-0 er helt eller delvist beskyttet natur – se tabel 6. De slås 1 gang årligt.

Tabel 6: Oversigt over beskyttet natur på arealerne.

Areal	Naturtype
2-0	Eng
3-1	Eng og mose
6-0	Strandeng
8-0	Strandeng og eng

En del af arealerne ligger i nitratklasse 1. Vurderingen af påvirkningen med næringsstoffer fra anlægget er foretaget i afsnittet om ammoniak, bilag IV og Natura 2000.

Miljømyndighedens vurdering

Driften af udbringningsarealerne fortsætter som hidtil med afgræsning og udbringning af husdyrgødning. Sønderborg Kommune vurderer, at afgræsning af eng, strandeng og mosearealerne er den bedste pleje af arealerne, så de ikke gror til. Der stilles derfor ikke særlige vilkår til beskyttelse af beskyttet natur.

3.7. Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav – bilag IV arter

Kommunens registrering af bilag IV arter fremgår af bilag 3.

Af faglig rapport fra DMU nr. 637 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 X 10 km fordelt over hele landet.

Af listen og ud fra kommunens egne registreringer fremgår at følgende arter registreret i nærområdet til Smøl 5:

- Vandflagermus (*Myotis daubentonii*)
- Brunflagermus (*Nyctalus noctula*)
- Langøret flagermus (*Plecotus auritus*)

- Sydflagermus (*Eptesicus serotinus*)
- Troldflagermus (*Pipistrellus nathusii*)
- Pipistrellflagermus (*Pipistrellus pipistrellus*)
- Dværgflagermus (*Pipistrellus pygmaeus*)
- Markfirben (*Lacerta agilis*)
- Stor vandsalamander (*Triturus cristatus*)
- Løvfrø (*Hyla arborea*)
- Spidssnudet frø (*Rana arvalis*)

Der er tidligere registreret Løvfrø omtrent ved et vandhul omtrent 500 m syd for ejendommen og på arealerne omkring areal 6-0 og 8-0.

Som nævnt i afsnittet om ammoniak kan Ål, Pirol og Kirkeugle optræde i området, men der er ikke konkret kendskab til hvor.

Markfirbenet lever på sandede jorder og foretrækker sydvendte skrånninger med bar jord og sand. Markfirben er meget følsom overfor tilgroning af deres levesteder, idet de nedgravede æg dels skal have en hvis fugtighed, men også den rette mængde varme fra solen. Bar jord i forbindelse med træer er derfor et godt sted.

Stor vandsalamander trues af at blive ædt af rovdyr eller forurening af vandhuller med næringsstoffer.

Spidssnudet frø trues af manglende egnede levesteder for opvækst af yngel og overgødskning af vandhuller. Løvfrøer trues af overgødskning af vandhuller og løvdække, som gør vandhullerne uegnede som ynglebiotop.

Løvfrøen foretrækker varme vandhuller, der er rene og uden fisk. Løvfrøen yngler helst i en ikke-tilgroet, lavvandet, bredzone, hvor vandet hurtigt opvarmes. Under tiden yngler løvfrøen i helt nygravede vandhuller uden vegetation, men ofte finder de vandhuller med en god vegetation af vandplanter. Løvfrøen har den største ynglesucces i vandhuller, der tørrer ud i sensommeren, idet de næste forår er fri for både fisk og mange rovinsekter. Gødningsstoffer og anden forurening, herunder andehold og fodring ved vandhullet, gør uegnet som ynglevandhul.

Flagermusene trues primært af, at gamle bygninger eller træer fjernes, så levestederne forsvinder.

Der ligger ingen vandhuller på eller i umiddelbar nærhed af ejendommens arealer.

Miljømyndighedens vurdering

Der fjernes ikke gamle bygninger ved opførelsen af nye stald. Det vurderes derfor, at der ikke er risiko for, at levesteder for flagermus forsvinder.

Driften af arealerne er uændret i forhold til før-situationen og der er ingen søer eller vandhuller i umiddelbar nærhed af arealerne. Afgræsning og slåning medvirker til at arealerne forbliver lysåbne. Samlet vurderes, at projektets aktiviteter på arealerne ikke vil medføre en væsentlig negativ påvirkning af levesteder og bestande af bilag IV arter. Der stilles derfor ikke vilkår.

3.8. Natura 2000

Terrestrisk Natur 2000

Det nærmeste terrestriske Natura 2000 områder til det ansøgte projekt på er Habitatområde H 83 Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov som ligger ca. 5,8 km mod sydvest. Afstanden fra det nærmeste udbringningsareal til habitatområde 83 er mere end 5,3 km.

Udpegningsgrundlaget for Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov (H83) er:

- Stor vandsalamander
- Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger
- Næringsrige Søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
- Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse
- Hængesæk og andre kærsmfund dannet i flydende vand
- Kilder og væld med kalkholdigt vand
- Rigkær
- Bøgeskove på morbund med kristtorn
- Bøgeskove på muldbund
- Egeskove og blandskov på mere eller mindre rig muldjord
- Skovbevoksede tørvemoser
- Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov er desuden udpeget som fuglebeskyttelsesområde (F68). Udpegningsgrundlaget er Hvepsevåge, Rørhøg og Isfugl.

Marint Natura 2000

Udpegningsgrundlaget for Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet omkring Als (H173) er:

- Marsvin (*Phocoena phocoena*)
- Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand
- Rev

Den primære trussel mod marsvin og andre små hvaler er fiskeri, sætning af garn og støj fra bådmotorer. Målsætningen mht. næringssalte, vurderes ikke at være opfyldt i habitatområdet.

Den oprindelige habitatudpegningsgrundlag blev udarbejdet for at beskytte naturtyperne sandbanker og rev. Revene er værdifulde som levested for mange forskellige havorganismer (alger, muslinger, snegle, børste-orme og fiskeyngel). Muslinger er føde for dykænder og Bredgrund er derfor et vigtigt overvintringsområde for bl.a. edderfugl og havlit.

Kortlægningen af naturtyperne indenfor habitatområdet H173 varetages af Miljøcenter Ribe. Kortlægningen er ikke tilendebragt på nuværende tidspunkt. I udpegningsgrundlaget for det tidligere habitatområde Bredgrund indgik naturtypen rev så naturtypen findes indenfor dette område. Kortlægningen er ikke færdig for det nye habitatområde. Der er derfor ikke sikker viden om, hvor naturtypen findes. I Regionplan 2005-2016 er dog angivet en række marine områder der har naturvidenskabelig målsætning på baggrund af forekomst af stenrev. Miljøcenter Ribe oplyser, at de endnu ikke har begyndt kortlægningen af naturtyperne og, at de derfor ikke mener, at der skal tages hensyn til stenrevene, da det ikke er sikkert, at de er omfattet af udpegningsgrundlaget. Miljøcentret begynder kortlægningen af områderne i foråret 2011.

Den primære trussel mod sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand og rev, er kvælstofpåvirkning fra diffuse kilder samt udledning af miljøfremmede stoffer.

Der er ikke kendskab til beliggenheden af naturtypen sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand og rev indenfor habitatområdet.

En del af H 173 er desuden udpeget som fuglebeskyttelsesområde Flensborgs Fjord og Nybøl Nor (Fuglebeskyttelsesområde 64) blev lavet for at beskytte en række fuglearter. Fuglearterne på udpegningsgrundlaget er troldand, bjergand, hvinand og toppet skallesluger.

Arealerne 2-0, 3-0, 3-1, 3-2, 5-0 og 7-0 er helt eller delvist beliggende i nitratklasse 1. I alt 13,04 ha. Se bilag 6.

Hovedparten af udbringningsarealerne er beliggende i oplandet til Flensborg Ydre Fjord. Ca. 4300 m² er beliggende i oplandet til Nybøl Nor.

Ifølge opgørelse fra Miljøstyrelsen i marts 2011 er dyretrykket i oplandet til Nybøl Nor i perioden fra 2007-2010 faldet med 3,8 %. Dyretrykket i oplandet til Ydre Flensborg Fjord er i samme periode faldet med 9,7 %. Dyretrykket i oplandet har også ifølge tal fra gødningsregnskaberne været faldende i perioden fra 2007-2009. Se tabel 7.

Tabel 7: Udviklingen i husdyrtrykket baseret på data fra gødningsregnskabet i oplandet til Ydre Flensborg Fjord og Nybøl Nor

Nybøl Nor		Flensborg Fjord	
Årstal	Antal dyreenheder i oplandet	Årstal	Antal dyreenheder i oplandet
2007	5135	2007	8149
2008	4635	2008	8744
2009	4375	2009	8182

Ansøgningen om § 10 tilladelse er indsendt i henhold til gældende lov. Arealerne er derfor ikke indtastet i www.husdyrgodkendelse.dk. Der er således ikke konkrete tal for udvaskningen fra arealerne.

Arealerne er beliggende udenfor lavbundsarealer og drænedede lerjorde med P-tal over 6, som afvander til Natura 2000-områder der er overbelastet med fosfor.

Miljømyndighedens vurdering

Terrestrisk Natura 2000 områder

Afstanden fra nærmeste udbringningsareal til Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov er mere end 5,3 km. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at brugen af arealerne til afgræsning og udbringning af husdyrgødning ikke vil påvirke udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelses- og habitatområdet. Der stilles derfor ikke vilkår.

Marine Natura 2000 områder

Arealerne er ikke beliggende i opland til Natura 2000 områder, der er overbelastet med fosfor. Det vurderes derfor, at projektet ikke vil påvirke følsomme Natura 2000 områder med fosfor.

Miljøstyrelsen har fastlagt følgende afskæringskriterium for skadesvirkning af nitratudvaskning til overfladevande:

Et projekt for husdyrbrug kan ikke medføre en skadevirkning på overfladevande, herunder Natura 2000-områder samt yngle- eller rasteområder for beskyttede arter som følge af nitratudvaskning, hvis følgende punkter alle er opfyldt: (afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter) Pkt. 1: Antal dyreenheder (DE) i det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, har ikke været stigende siden 1. januar 2007. Hvis der er andre kilder til nitratudvaskning, fx ny bebyggelse end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007, skal dette inddrages i vurderingen således, at en eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end den samlede husdyrproduktion kan medføre et skærpet krav i godkendelsen, der modsvarer miljøeffekten af den øgede nitratudvaskning i det aktuelle opland. Gennemførte initiativer, fx etablering af vådområder, som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, kan ikke anvendes til at tillade et øget dyretryk i det aktuelle opland.

(afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i sig selv)

Pkt. 2A: Nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, dog således, at

Pkt. 2B: nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 1 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er et meget lidt eutrofiert vandområde.

Antallet af dyreenheder i oplandet til Nybøl Nor og Flensborg Fjord har både ifølge Miljøstyrelsens tal og tal fra gødningsregnskaberne været faldende i perioden fra 2007-2010. Der er ikke kendskab til andre kilder til nitratudvaskning som har givet anledning til forøget nitratudvaskning siden 2007. I henhold til Miljøstyrelsens vejledning om nitrat til overfladevande vurderes det således, at projektet i kumulation med andre planer og projekter ikke medfører en skadevirkning på overfladevande. Der stilles derfor ikke vilkår.

Sønderborg Kommune har ikke data for belastningen på den tyske side af Flensborg Fjord, da opgørelsen af data i Tyskland foretages på et helt andet og mere usikkert grundlag end de danske data fra CHR og gødningsregnskaber. Det vurderes, at hvis Tyskland og Danmark hver for sig overholder sine habitatforpligtelser, vil habitatforpligtelserne også samlet være overholdt.

Der foreligger ikke nogen tal for nitratudvaskningen, da denne ansøgning er en tilladelse. Ansøgningen omfatter i alt 13,73 ha. I henhold til Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug skal miljøvurderingen af tilladelser efter § 10 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug i oplande til mindre sårbare områder blot følge generelle regler uanset reduktionspotentiale, således de skærpede harmonikrav derfor kun beregnes for oplande i meget sårbare områder dvs. nitratklasse 2 og 3. Der stilles derfor ikke vilkår til arealer i nitratklasse.

Det nuværende og ansøgte dyrehold er på 20,4 DE. Antallet af dyreenheder i oplandet til Nybøl Nor og Flensborg Ydre Fjord er i henhold til Miljøstyrelsens tal henholdsvis 5453 og 7632 DE i 2010. Dyreholdet udgør derfor maksimalt 0,27 % af det samlede dyrehold i oplandet. Det vurderes derfor, at nitratudvaskningen fra husdyrproduktionen er mindre end 5 % af den samlede nitratudvaskning til Nybøl Nor og Flensborg Fjord og at projektet i sig selv ikke medfører skadevirkning på fuglebeskyttelsesområde eller habitatområdet.

3.9. Kultur og fortidsminder

Der ligger et beskyttet sten- og jorddige i den østlige ende af areal 3-2. De beskyttede sten- og jorddiger er omfattet af bestemmelserne i Museumslovens § 29 a. Det betyder, at de ikke må beskadiges eller sløjfes uden dispensation fra Sønderborg Kommune.

Der er ikke registreret fortidsminder på arealerne eller der hvor stalden skal bygges. Se bilag 3.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at de beskyttede sten- og jorddiger ved areal 3-2 er tilstrækkelig beskyttede af gældende lovgivning. Der stilles derfor ikke vilkår.

4. Miljøteknisk beskrivelse

4.1. Indretning og drift m.v.

Placering af bygningerne efter udvidelsen fremgår af bilag 1. Tallene henviser til nedenstående tabel 8.

Tabel 8: Indretning og drift før og efter opførelsen af den nye stald

Bygning/ anlæg	Før udvidelse		Efter udvidelse	
	Anvendelse	Hestebokse	Anvendelse	Hestebokse
1.	Skridtmaskine	-	Skridtmaskine	-
2.	Ridehal	-	Ridehal	-
3.	Møddinghus	-	Møddinghus	-
4.	Hestestald	20	Hestestald	17
5.	Hestestald	13	Hestestald	8
6.	Hestestald	13	Hestestald	10
7.	Ny hestestald	0	Ny hestestald	11 + en sygeboks
8.	Springbane	-	Springbane	-
9.	Dressurbane	-	Dressurbane	-
10.	Græsningsfolde	-	Græsningsfolde	-

I første omgang flyttes kun 6 heste over i den nye stald. De resterende 11 flyttes på lidt længere sigt og senest i 2016.

Miljømyndighedens vurdering

Før at sikre at miljøbelastningen ikke overstiger, hvad der er givet tilladelse til, stiller Sønderborg Kommune vilkår til at der skal føres en driftsjournal over dyreholdet. Driftsjournalen skal indeholde oplysninger og dokumentation for antal indkøbte dyr og evt. salg af levende dyr samt vægt heraf, antal dyr bortskaffet til destruktions samt antal og vægt af dyr sendt til slagting. Driftsjournalen skal fremvises til miljømyndigheden på forlangende og dokumentationen skal gemmes i minimum 5 år.

4.2. Støj

Nærmeste støjfølsomme område er de naboejendomme, som ligger umiddelbart op til ejendommen.

Der vil forekomme støj ved arbejde med minilæsser m.m. Der vil endvidere forekomme støj i forbindelse med transporter af foder samt hestetransporter til og fra ejendommen.

Antallet af transporter oplyses før og efter at være 804 pr. år

Tabel 9: Transporter til og fra ejendommen

Transporter	Før	Efter
Husdyrgødning	12	12
Foder (korn m.v.)	8	8
Fyringsolie/brændstof	3	3
Afhentning af døde dyr	1	1
Hestetransporter	780	780
Antal i alt	804	804

En transport vil omfatte både til- og frakørsel. Intern transport f.eks. i forbindelse med fodring er ikke inkluderet i ovennævnte oversigt.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at støjgenerne fra ejendommens daglige drift ikke forventes, at overstige de vejledende grænseværdier udenfor ejendommen. Der er dog stillet vilkår om, at disse grænseværdier skal overholdes.

Antallet af transporter er uændret i forbindelse med tilladelsen. Sønderborg Kommune vurderer at gener for omboende, i forbindelse med transporter ikke vil påvirke naboer væsentligt.

Støjvilkårene er fastsat i overensstemmelse med de vejledende grænseværdier for eksterne støjbelastninger fra virksomheder beskrevet i Vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 5, 1984: Ekstern støj fra virksomheder.

Hvis der fra andre dele af ejendommen opstår støjproblemer, vil der i en afgørelse blive taget udgangspunkt i de samme støjgrænser.

4.3. Lugt

Virksomhedens bidrag til luftforurening stammer primært fra aktiviteter i stalde og i forbindelse med håndteringen af husdyrgødning. Forureningen vil være i form af lugt og ammoniak, fordampning mv.

Sønderborg Kommune har i www.husdyrgodkendelse.dk, foretaget en teoretisk vejledende beregning af staldlugten efter både Ny og FMK's vejledning for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde. Beregningerne er vedlagt som bilag 8.

Den beregnede geneafstand for boligområder i byzone, enkelt beliggende boliger i landzonen samt samlet bebyggelse fremgår af tabel 10.

Nærmeste byzoneareal er ved Broager ca. 500 meter fra den nærmeste stald. Nærmeste samlede bebyggelse er husene omkring ejendommen i Smøl. Ejendommen på Smøl 7 ligger ca. 21 meter fra den nærmeste stald, som er stald 4. Afstanden til den nye stald er ca. 58 meter og afstand til lugtcentrum på ejendommen er ca. 36 meter. Ejendommen på Smøl 18 ligger ca. 10 meter fra den nærmeste stald, som er stald 6. Afstanden til den nye stald er ca. 99 meter og afstanden til lugtcentrum er ca. 66 meter. Lugtcentrum er beliggende ca. i ridehallens sydligste hjørne ud mod skridtmaskinen. Se bilag 8.

For at være sikker på, at genekriterierne for lugt er overholdt har Sønderborg Kommune lavet worst case lugtberegninger med både Smøl 7 og Smøl 18 som nærmeste enkeltbolig.

Geneafstanden er uændret i forhold til nudriften. Genekriterierne er overholdt for både byzone, samlet bebyggelse og enkelt bolig.

Tabel 10: Korrigerede geneafstande i forhold til lugt

Zone	Beregningsmodel	m i ansøgt drift	m i nudrift
Byzone	NY	99,20	99,20
Samlet bebyggelse	FMK	55,76	55,76
Enkeltbolig	FMK	16,49	16,49

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at ændringen af dyreholdet ikke vil medføre øgede lugtgener, da antallet af dyr er uændret i forhold til nudrift. Desuden flyttes dyrene fra stalde, som ligger tæt på naboer og til den nye stald som ligger længere væk fra naboer. Ifølge www.husdyrgodkendelse.dk, er afstandene overholdt, således at genekriterierne for lugt er opfyldt. Der stilles derfor ikke vilkår til lugt.

4.4. Støv

Ridehallen, springbanen og ridebanen vandes dagligt med regnvand, når der er behov for det. Der er ikke jordfolde på ejendommen.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at brug af ridehallen samt spring- og ridebane kan give anledning til gener, hvis de støver. Der stilles derfor vilkår til, at brug af ridehallen, ridebane, springbane ikke må give anledning til støvgener på naboejendommene.

4.5. Lys

Der er udendørs lys på bygningerne følgende steder:

- Bygning 1: 2 lamper ved indgang (11w energi pærer)
- Bygning 2. 2 lamper ved indgang. 1 spot over logo 100w.
- Bygning 3. 3 lamper på hver side. 18w lysstofrør over mødding.
- Bygning 4. 2 lamper ved indgang.
- Bygning 5. 4 lamper ved 2 indgange, 1 lampe over vaskeplads.
- Bygning 6. 2 lamper ved indgang, 2 lamper ved udeboksene, 3 lamper ved garage og 3 spot 100w ved logo.
- Bygning 7. 7 lamper stuehus.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at placeringen af lyskilderne ikke er til gene for de nærmeste naboer. Der stilles derfor ikke vilkår til belysning.

4.6. Spildevand

Tagvandet fra ridehallen, skridtmaskinen og den nye stald ledes til vandtanke og bruges til overbrusning af ridehal samt spring- og dressurbane. Det resterende overfladevand ledes til det offentlige spildevandsnet. Vask foregår med rent vand og højtryksrensere. Hvis beholderne er fyldte er der overløb til faskine med overløb til dræn som løber nordpå til et rørlagt vandløb der løber til et delvist åbent vandløb gennem Broager og videre til Flensborg Fjord lige vest for Broager.

Vandet ender i et lille stykke åbent vandløb ved Broager der ikke er målsat men er medtaget i udkast til vandplan for Lillebælt/Jylland hvor strækningen skal opnå faunaklasse 5. Der ligger en vandløbsstation hvor der er foretaget biologisk vandløbsbedømmelse d. 28/2 2011. Den biologiske tilstand af vandløbet blev ved denne lejlighed bedømt til faunaklasse 4. Regionplanens generelle mål om minimum faunaklasse 5 for ikke målsatte vandløb er således ikke opfyldt.

I tabel 11 er en oversigt over spildevandstyper og deres håndtering.

Tabel 11: Aflledning af spildevand

Spildevandstype	Ledes til
Afløb hestevaskplads i ny stald	Ny ajlebeholder
Tagvand fra stalde	Dræn eller vandbeholder
Regnvand fra gårdsplads	Dræn
Spildvand fra stuehus	Offentlig kloak
Tagvand fra stuehus	Dræn
Hestevaskplads og møddingplads	Ajlebeholder

Miljømyndighedens vurdering

I kraft af at vandet først ledes til faskiner og derefter via rørlagte vandløb til åbne vandløb og at der kun er tale om en meget beskedne udvidelse af bygningsmassen (816 m² ny bygning) og at der er lang vej til vandet når åbne vandløbsstrækninger med et miljømål, vurderes det at der ikke er grundlag for at kræve etablering af forsinkelsesbassin til aflastning af regnvandet fra bygningerne.

Belastningen med næringsstoffer med det afledte regnvand vurderes at være minimal på baggrund af den lave årlige emission af ammoniak. Der stilles derfor ikke vilkår om forsinkelsesbassiner.

4.7. Flue- og rottebekæmpelse

Til fluebekæmpelse anvendes "boksren" i staldene i sommerhalvåret efter behov. Der foretages rottebekæmpelse efter behov, via kommunen. Boksene kalkes en gang årligt.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre de omkringboende stiller Sønderborg Kommune vilkår om, at der fortsat skal foretages fluebekæmpelse efter de nyeste retningslinjer for fluebekæmpelse fra Statens Skadedyrslaboratorium.

Der stilles desuden vilkår om, at møddingen skal være overdækket. Overdækningen skal være nem at fjerne, når der skal fyldes gødning i containeren, samt let at montere og overdække igen. Der stilles også vilkår om, med hvilket interval gødningen skal bortskaffes med.

4.8. Affald

Døde dyr afhentes af DAKA efter behov. Pladsen til afhentning af døde dyr findes på [beskrivelse] og er befæstet og hævet over terræn. Erhvervsaffald opbevares i laden. Maskiner bliver ordnet ved et firma, så der er ikke spildolie. Lysstofrør bliver afhentet af vores elektriker. Pap, papir, batterier mm bliver afleveret på container pladsen.

Miljømyndighedens vurdering

Døde dyr og affald vurderes af Sønderborg Kommune ikke at medføre forøgede gener. Virksomheden skal dog være opmærksom på, at alt affald skal opbevares, transporteres og bortskaffes i overensstemmelse med de til enhver tid gældende bestemmelser og affaldsregulativer. Der henvises til fortegnelsen "Lovgrundlag" i bilag 9.

Døde dyr skal opbevares på befæstet plads og overdækkes så uhygiejniske forhold undgås.

5. Generelle regler

Gældende lovgivning og generelle regler for driften af en landbrugsejendom og håndtering af diverse produkter anvendt på ejendommen forudsættes kendt og skal følges. I bilag 9 er nævnt en række af de gældende vejledninger og lovgrundlag.

6. Høring

Der har forud for tilladelsen været foretaget en høring af ejere og lejere af ejendommene på:

Nejs Bjerg 19
Sct Pauli 25
Smøl 1
Smøl 13
Smøl 14
Smøl 16
Smøl 18 01
Smøl 18 st th
Smøl 18 st tv
Smøl 20
Smøl 22
Smøl 24
Smøl 5
Smøl 7
Smøl 9

Høringen fandt sted i perioden fra 8. til 31. august 2011.

Desuden er ejerne af arealerne Karsten Kurzke Lehmann og Johan Phillipsen blevet hørt.

Høringen gav ingen kommentarer.

Et udkast har været i høring hos ansøger Henrik Sibbesen. Høringen gav enkelte kommentarer, der er indarbejdet i denne tilladelse.

7. Konklusion

Sønderborg Kommune har behandlet ansøgningen om etablering af stald efter § 10 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, og vurderer, at det ansøgte må antages ikke at få væsentlig indflydelse på miljøet. Der gives derfor tilladelse til etableringen af den nye stald samt fortsat hold heste svarende til 20,4 dyreenheder heste efter nugældende omregningsfaktorer på ejendommen.

Tilladelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen. Tilladelsen omhandler alene den del af virksomheden, der er berørt af ændringen. Tilladelsen skal være udnyttet senest 2 år efter denne tilladelse meddeles.

Det er Sønderborg Kommunes vurdering, at påvirkningerne fra anlægget som følge af den ansøgte ændring, må forventes ikke at påvirke miljøet væsentligt.

De efterfølgende vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med ændringen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Miljøbeskyttelseslovens § 42.

8. Klagevejledning

Denne tilladelse er meddelt i overensstemmelse med kapitel 3 § 10 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, (Miljøministeriets lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 med efterfølgende ændringer).

Tilladelsen kan indenfor en frist på 4 uger – fra den er offentliggjort i Sønderborg Ugeavis og på www.sonderborgkommune.dk - påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af:

- Henrik Sibbesen, Smøl 5, 6310 Broager
- Enhver, der har en individuel og væsentlig interesse i sagens udfald
- Miljøministeren
- Sundhedsstyrelsen
- Klageberettigede interesseorganisationer

Godkendelsen kan påklages i overensstemmelse med reglerne i kapitel 7 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Den endelige godkendelse er ud over ansøger og konsulent sendt til:

- Danmarks Naturfredningsforening
- Danmarks Sportsfiskerforbund
- Det Økologiske Råd
- Dansk Ornitologisk Forening
- Dansk Ornitologisk Forening, Lokalforening Sønderjylland
- Miljøcenter Ribe
- Statsforvaltningen Syddanmark (Embedslægeinstitutionen).

En eventuel klage skal være skriftlig. Klagen mærket "Landbrugsafdelingen" skal sendes til landbrug@sonderborg.dk eller til Sønderborg Kommune, Rådhusstorvet 10, 6400 Sønderborg. Kommu-

nen videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med det materiale, der ligger til grund for sagens bedømmelse. Klagen skal være modtaget af Sønderborg Kommune inden klagefristens udløb onsdag den 29. juni 2011 kl. 15.

Et eventuelt sagsanlæg skal ifølge § 90 i Lov om godkendelse m.v. af husdyrbrug, være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er modtaget, eller – hvis sagen påklages – inden 6 måneder efter, at den endelige afgørelse foreligger. Godkendelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug § 84 - 87.

En eventuel klage skal indgives skriftligt og stiles til Natur- og Miljøklagenævnet, men sendes til Sønderborg Kommune, som umiddelbart efter klagefristens udløb sender klagen videre til Natur- og Miljøklagenævnet ledsaget af denne afgørelse og det materiale, som er indgået i sagens Konklusion. Klager skal indbetale et gebyr til Natur- og Miljøklagenævnet for at behandle sagen. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk.

Vilkår for etablering og drift

Vilkår markeret med * er vilkår videreført fra lokaliseringsgodkendelsen i 2004. Vilkår markeret med (*) gælder for stald 4, 5, 6, ridehal, møddingplads med containere, ridebane og springbane samt de aktiviteter, der er forbundet med driften. Vilkår markeret med # gælder også for den nye stald. De resterende vilkår gælder hele bedriften, da det vurderes ikke at være muligt at adskille nudriften for den ansøgte drift.

1 Dyreholdet

- 1.1 (*) (#) Virksomheden må drives med maksimalt 15 heste under 500 kg og maksimalt 35 heste mellem 500 og 700 kg.
- 1.2 Fordelingen af hestene på staldene må ikke overstige følgende:

Bygning/ anlæg	Før udvidelse		Efter udvidelse	
	Anvendelse	Stipladser	Anvendelse	Stipladser
4.	Hestestald	20	Hestestald	17
5.	Hestestald	13	Hestestald	8
6.	Hestestald	13	Hestestald	10
7.	Ny hestestald	0	Ny hestestald	11 + en sygeboks

Flytningen af dyrene til den nye stald fra de eksisterende stalde må ske i perioden frem til **. september 2016.

- 1.3 (*) (#) Der skal føres en driftsjournal over dyreholdet. Driftsjournalen skal indeholde oplysninger om antal og vægt (klasse) for egne og opstaldede dyr, samt antal dyr bortskaffet til destruktions. Driftsjournalen skal fremvises til miljømyndigheden på forlangende og dokumentationen skal gemmes i minimum 5 år.
- 1.4 Sønderborg Kommune kan ved tvivl om hestens vægt forlange den vejret eller målt med vægtmålebånd.

2 Drift og indretning

- 2.1 (*) (#) Arealerne omkring de omfattede bygninger/anlæg og tilkørselsveje skal holdes fri for affald, gødning, foderrester m. v. Opbevaring af foder skal ske på en måde, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.)
- 2.2 (*) (#) Driften af de omfattede bygninger og anlæg skal i øvrigt tilrettelægges på en måde, som medfører mindst mulig gene for omgivelserne.
- 2.3 (*) (#) Vaskevand fra heste og regnvand for møddingpladsen med containere skal ledes til opsamlingsbeholder og udspreddes på mark.
- 2.4 (*) Tagvand fra stalde og lade skal ledes til kloaknettet. Tagvand fra ridehal kan fortsat opsamles og bruges til befugtning af sandet i ridehal og på ridebane.
- 2.5 (#) Tagvandet fra den nye stald må opsamles og bruges til befugtning af sandet i ridehal og på ridebane.

3 Placering og bygningsmæssige forhold

- 3.1 (#) Den nye stald skal opføres og placeres i overensstemmelse med tegningerne i denne tilladelse.
- 3.2 (#) Den nye stald skal udføres i materialer og farver, så den ligner ridehallen. Materialerne må ikke være reflekterende.
- 3.3 (#) Den nye stald skal opføres minimum 1,2 meter fra det nuværende skel og minimum 9 meter fra det kommende skel mod matrikel 38, Smøl, Broager.

4 Støj

- 4.1 (*) (#) Bidraget fra udvidelsen/ændringens støjbelastning må i intet punkt – målt på naboejendom – overstige nedenstående værdier. De angivne værdier for støjbelastningen er de ækvivalente, korrigerede lyd niveauer i dB(A).

Mandag-fredag kl. 07-18 (8 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time)	Alle dage kl. 22-07 (½ time)	Alle dage kl. 22-07 Maksimal værdi
Lørdag kl. 07-14 (7 timer)	Lørdag kl. 14-18 (4 timer)		
	Søn- og helligdag kl. 07-18 (8 timer)		
55 db (A)	45 db (A)	40 db (A)	55 db (A)

- 4.2 (*) (#) Miljømyndigheden kan forlange, at virksomheden dokumenterer, at støjgrænserne er overholdt. Dokumentation skal sendes til miljømyndigheden sammen med oplysninger om driftsforholdene under målingen /beregningen. Tidsfristen herfor aftales med miljømyndigheden. Dokumentation skal udføres som målinger/beregninger skal foretages og afrapporteres som "miljømåling - ekstern støj" i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger nr. 6 fra 1984 og nr. 5 fra 1993.
- 4.3 (*) (#) Målingerne/beregninger skal foretages på/for de meste støjbelastede områder udenfor virksomhedens grund og under de mest støjbelastende driftsforhold eller efter anden aftale med miljømyndigheden.
- 4.4 (*) (#) Hvis støjgrænserne er overholdt, kan der kun kræves en årlig støjmåling. Udgifterne til dokumentationen skal betales af virksomheden.
- 4.5 (*) (#) Grænseværdier for støj anses for overholdt, hvis målinger eller beregnede værdier fratrukket ubestemtheden er mindre end grænseværdien. Målingernes og beregningernes samlede ubestemthed fastsættes i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledninger. Ubestemtheden må ikke være over 3 dB(A).

5 Lugt, luft, støv og lys

- 5.1 (*) (#) De omfattede bygninger og anlæg skal vedligeholdes, så væsentlige støv- og lugtgener begrænses mest muligt udenfor ejendommens grund.
- 5.2 (*) (#) Ændringer i staldindretning eller ventilationsarrangementer må kun ske efter forudgående accept fra miljømyndigheden.
- 5.3 (*) (#) Containerne til gødning skal være overdækket. Overdækningen skal være let at fjerne hver gang der skal fyldes gødning i containeren, samt let at montere og tildække igen.
- 5.4 Hestegødningen skal som minimum bortskaffes med følgende intervaller:
1. maj – 30. september hver 7. dag
1. oktober – 30. april hver 14. dag
- 5.5 Længere intervaller for bortskaffelse i sommerperioden kan godkendes, under forudsætning af, at der foretages effektiv godkendt fluebekæmpelse i forhold til gødningsopbevaringen. Ændrede bortskaffelsesintervaller skal godkendes af miljømyndigheden.
- 5.6 Ansøger skal straks underrette Sønderborg Kommune, hvis afsætning til Simon Moos ophører.
- 5.7 Aftalen med Simon Moos skal være Sønderborg Kommune i hænde senest den 3. oktober 2011.
- 5.8 (*) Sandet i ridehallen og på den udendørs ridebane skal opfugtes, så støvgener i forhold til naboer undgås.
- 5.9 Sandet på springbanen skal opfugtes, så støvgener i forhold til naboer undgås.

6 Arealer

- 6.1 Arealerne skal drives som beskrevet i ansøgningen, de supplerende oplysninger og som sammenfattet i godkendelsens miljøtekniske beskrivelse, medmindre vilkårene i denne godkendelse, lovændringer og senere afgørelser foreskriver andet
- 6.2 Der må ikke udbringes anden organisk gødning på arealerne som f. eks slam.
- 6.3 Sønderborg Kommune skal på forlangende kunne se bedriftens markplan og gødningsregnskab.

7 Uheld og risici

- 7.1 Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: Alarmcentralen, tlf.: 112 og efterfølgende straks at underrette Tilsynsmyndigheden, Landbrugsgruppen, Sønderborg Kommune, telefon: 88 72 40 85 indenfor normal arbejdstid.

8 Ikrafttrædelse og tidsfrister

- 8.1 Tilladelsen træder i kraft den 7. september 2011.
- 8.2 Tilladelsen bortfalder såfremt den ikke er udnyttet senest 2 år fra den meddelte dato. Tilladelsen anses for udnyttet når bygge- og anlægsarbejdet er iværksat inden fristens udløb, og disse arbejder fortsættes i et rimeligt tempo.
- 8.3 Vilkår i denne tilladelse skal overholdes fra det tidspunkt, hvor de omfattede bygninger og anlæg tages i brug.

Tilladelsen kan indenfor en frist på 4 uger, fra tilladelsen er meddelt, påklages til Miljøklagenævnet. Klagevejledning er vedlagt tilladelsen. Klagefristen udløber [dato 4 uger].

Hvis afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte at ændre vilkårene i tilladelsen eller helt at ophæve tilladelsen.

Hvis tilladelsen udnyttes inden klagefristens udløb – og inden en eventuel klage er afgjort af klagemyndigheden – sker udnyttelsen på virksomhedens ansvar.

Tilladelsen omfatter udelukkende forholdet til miljølovgivningen. Andre godkendelser/tilladelser i forhold til anden lovgivning (fx byggeloven, planloven, samlebekendtgørelse m.v.) skal søges separat.

Helle Dueholm Pedersen
Landbrugsafdelingen
Natur og Miljø
Sønderborg Kommune

Bilag